

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

2. Сухацький Р. П. Умови і проблеми відмежування розбою від кримінальних правопорушень із суміжним складом злочину та особливості його кваліфікації. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2016. № 3. С. 176-181.

3. Дулов А.В. Тактика следственных действий / А.В. Дулов, П.Д. Несторенко. Минск : Вышэйша школа, 1971. 272 с.

4. Грамович Г.И. Тактика использования специальных знаний в раскрытии и расследовании преступлений : учеб. пособ. / Г.И. Грамович. Минск : МВШ МВД СССР, 1987. 66 с.

5. Дрозд В. Використання спеціальних знань під час розслідування крадіжок з автотранспортних засобів. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 9. С. 261-264.

6. Попришко С. В. Особливості використання спеціальних знань під час розслідування крадіжок. Використання спеціальних знань у досудовому розслідуванні : матеріали наук.-практ. семінару (Дніпропетровськ, 13 травня 2016 р.). Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. С. 145–147.

7. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі) : підручник. К. : Кондор, 2005. 588 с.

8. Єфімов М.М. Використання спеціальних знань під час розслідування крадіжок / В. С. Михайленко, М. М. Єфімов // *Криміналістичний вісник*. 2013. № 1. С. 112-116.

Калініченко Аліна Олександрівна,
курсант 3-го курсу факультету
економіко-правової безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Єфімов Микола Миколайович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ГРАБЕЖІВ ТА РОЗБОЇВ

На сьогодні в умовах розвитку демократичних правових держав, підтримання та реалізація прав та свобод людини Основний Закон проголошує людину найвищою соціальною цінністю. У цьому ключі

захист громадян від злочинних посягань, що загрожують життю й здоров'ю – першочергове завдання держави, зокрема, криміногенні елементи разом із цим посягають й на матеріальні цінності особи. Законодавцем, зокрема, розділом VI злочини проти власності Кримінального кодексу України, встановлено коло таких злочинів, основу яких складають розбійні напади, грабежі, крадіжки.

Зокрема, В. М. Глібко відзначає, що злочини проти власності характеризуються наступними фактами:

- 1) Злочинці швидко зникають з місця скоєння злочину, додатково використовуючи різного роду транспортні засоби;
- 2) Для встановлення істини важливими стають показання потерпілого, свідків, очевидців;
- 3) Особливість умов міст, вулиць, під'їздів, транспорту, та інших місцях, де можуть бути залишені сліди скоєння злочину.

Тобто автор визначає знання обставин злочину, що підлягають доказуванню, зумовлюють особливості організації пошуку злочинця та отримання відомостей про вчинений злочин [1, с. 156].

В свою чергу, П. Ю. Кравчук розкриває особливості розслідування таких злочинів, саме щодо дій уповноважених осіб при встановлення фактів вчинення злочину: після прибуття слідчо-оперативної групи на місце події з'ясовується місце знаходження потерпілого (будинок, лікарня, інше місце). Якщо потерпілий перебуває не на місці події, то допит проводиться за місцем його знаходження. У цьому випадку допит, за дорученням слідчого, може провести оперативний працівник або дільничний інспектор, які входять до складу слідчо-оперативної групи, тому що слідчий у цей час, як правило оглядає місце події [3, с. 435].

А вже Ковоналова В. О., проведення допиту за фактами грабежів та розбоїв слідчому вартує організувати швидко та ретельно відібрати необхідні тактичні прийоми, зокрема встановити наступне:

- 1) Об'єктивні чинники, тобто умови за яких підозрюваний міг спостерігати предмети, явища, а також учиняв відповідне кримінальне правопорушення (день, ніч, далеко, близько та ін.);
- 2) Психічний стан до та після кримінального правопорушення (сп'янілий, вражений, зляканий тощо);
- 3) Фізичний стан органів почуттів особи – органів нюху, слуху, зору тощо [2, с. 19–22].

Допит свідків також має свої особливості. Як правило, свідками можуть бути працівники підприємства, родичі, сторонні особи, які з тих чи інших причин знаходилися на місці події. Тому в даному випадку слідчому необхідно ретельно підготуватися до допиту, розробити його план, заздалегідь обдумати всі питання, які слід поставити під час допиту, при цьому не виключати можливості того, що окремі свідки можуть перебувати у зговорі зі злочинцями.

Свідки можуть повідомити певну цінну інформацію з приводу

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

скоєного злочину, а саме вказати час та місце події, кількість злочинців, їх індивідуальні особливості, які технічні засоби та знаряддя злочину вони використовували, хто мав інформацію про матеріальні цінності та грошові кошти. Всі ці дані дозволять використати їх як докази під час досудового розслідування і в суді. Ретельно зібрана інформація надасть можливість слідчому організувати своєчасне затримання злочинців і виявити матеріальні цінності [1, с. 156].

У наукових публікаціях відзначається, що відношення потерпілого до своїх показань може бути різним: потерпілий може бути зацікавленим у встановленні істини; потерпілому байдуже, чи буде в справі встановлена істина; потерпілий зацікавлений у тому, щоб перешкодити розкриттю злочину й викриттю злочинця; потерпілий зацікавлений у доказуванні обставин, які свідомо не мали місця в дійсності [5, с. 35].

У разі зацікавленості потерпілого у розкритті злочину, однак дачі ним неточних, суперечливих показань через сумлінну оману або інших подібного роду причин, то метою допиту в такому випадку є усунення в допитуваного пробілів і неточностей у показаннях. З цією метою потерпілому задаються питання, які активізують асоціативні зв'язки, розгляд суміжних подій і обставин, пред'явлення речових доказів і документів, оголошення протоколів і відтворення звуко- або відеозаписів допиту, а також допитують потерпілих на місці події [2, с. 19–22].

З аналізу криміналістичної літератури було викреслено коло запитань, що може використовувати слідчий у ході допиту потерпілого, свідків, що були очевидцями злочину, для отримання об'єктивної інформації про обставини вчиненого злочину. До них відносяться:

- Коли та при яких обставинах був вчинений напад;
  - Кількість злочинців, що напали, та максимально детальний опис кожного із них;
  - Якими засобами маскуванню зовнішності користувалися злочинці;
  - Хто з нападаючих був найбільш активний, та координував роботу інших;
  - Чи засотував злочинець зброю, які наслідки її застосування;
  - Як пересувався злочинець, яких предметів торкався;
  - Які сліди на одязі та тілі нападників, могли залишитися в результаті вчинення злочину;
  - Які пошкодження, та при яких обставинах були нанесені потерпілому чи його майну;
  - Чи зможе допитуваний впізнати нападника(ів), якщо так, то за якими ознаками;
  - В якому напрямку зникли злочинець(злочинці) з місця події, чи використовував транспортний засіб, якщо так, вказати його прикмети;
- Які матеріальні цінності стали об'єктом посягання, їх індивідуальні

особливості (вид, упаковка, розмір, вага, характерні ознаки тощо) та ін. [4, с. 316].

Підводячи підсумок, зазначимо, що розслідування грабежів та розбоїв має свої особливості. Зокрема, існують окремі аспекти проведення допитів різних категорій осіб. Для якісного проведення допиту необхідно застосовувати ряд тактичних прийомів і ставити відповідні запитання.

Список використаних джерел:

1. Глібко В.М. Особливості розслідування грабежів і розбійних нападів. *Проблеми законності*: збір. наук. праць. Вип. 132. Харків, 2016. С. 156-165.

2. Коновалова В. Е. Допрос: тактика и психология : учеб. пособ. Харьков, 1999. 157 с.

3. Кравчук П. Ю. Особливості допиту потерпілих під час розслідування грабежів і розбоїв. *Форум права*: електрон. наук. фах. вид. Харк. нац. ун-т внутрішніх справ (№ 4). Харків, 2011. С. 434-437.

4. Оперук В.І. Особливості допиту свідків та очевидців розбійного нападу на банківські установи. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України* : зб. наук. ст. Івано-Франківськ, 2011. С. 312-318

5. Шепітько В. Ю. Допит : наук.-практ. посіб. Харків, 1998. 35 с.

Калюжна Аніта Олександрівна,
студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Коваленко Ілля Олександрович,
адвокат, викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЩОДО ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ ТРАСОЛОГІЇ В КРИМІНАЛІСТИЦІ

Кожен злочин утворює певні змінні в навколишньому середовищі, у вигляді утворення матеріальних і ідеальних відображень, що являють собою сліди злочину. Слід злочину є найважливішим джерелом доказу при розкритті злочину. У криміналістиці сліди злочину вивчаються в широкому та вузькому значеннях, з метою їх досліджень для швидкого розкриття злочину, виявлення злочинця та встановлення істини. Вивчення слідів в їх широкому значенні вивчає розділ науки слідознавство, а дослідження слідів в їх вузькому значенні вивчає розділ криміналістичної